

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. V. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

etiam de potentia absoluta, tollinequit, nisi per infusionem gratia habitualis, nec per consequens homo iustificari.

95. Nec valet, si dicas, quod quamvis privatio gratia physice sumpta non possit tolli sine infusione gratia, tamen moraliter accepta, & quatenus est voluntaria (sub qua tantum ratione habet quod sit culpabilis, & peccatum habituale) tollitur hoc ipso quod per actum contritionis vel charitatis perfecte retractatur a voluntate actus praecedens, a quo habebat quod esset voluntaria. Non valet, inquam, haec responsio: nam dato quod haec sit, ex hoc tamen non sequitur posse fieri iustificationem sine infusione gratia habitualis: cum enim actus contritionis & charitatis sint vitales, vitalitate supernaturali perfecta, debent procedere a principio primo vitali, conjuncto radicali principio vitae supernaturalis, quod est gratia habitualis, subindeque illam in aliquo priori naturae in subiecto supponere; ut fuisse ostendimus infra, cum discutiemus, an actus contritionis & charitatis, qui ad gratiam habitualem proxime disponunt, ab ipsa effectivè procedant.

Art. 8.

96. Tertia denique pars, quae affirmat quod in statu naturae purae remissio peccati, & iustificatio hominis fieret sine infusione gratia habitualis, mihi certa videtur, quidquid in contrarium sentiant aliqui ex nostris Thomistis. Et probatur primo: Peccatum habituale hominis in statu naturae purae constituitur, & ad finem supernaturalem non elevatur, non esset privatio gratia, aut rectitudinis supernaturalis, sed tantum conversionis in Deum ut finem naturalem: Ergo per huiusmodi conversionem posset tolli, cum privatio tollatur per formam ipsi directè oppositam.

Secundo probatur: Si ad remissionem & expulsiorem talis peccati necessaria esset infusio gratia habitualis, vel alterius doni entitativè supernaturalis, sequeretur impossibilem esse remissionem peccati cum manente homine in illo statu; cum per infusionem gratia habitualis, vel alterius doni supernaturalis, educeretur homo a statu naturae purae, & constitueretur in statu gratia: Consequens non est admittendum: Ergo &c. Probatur Minor: quia alioquin homo manens in illo statu necessario esset miser; quippe qui seipsum lapsus in peccatum, nullum haberet remedium quo posset reparari, & ab illo infelici statu resurgere, subindeque non posset beatitudinem naturalem, ad quam esset ordinatus, consequi: ex quo ulterius sequeretur, statum naturae purae esse impossibilem, & divinae providentiae repugnantem; cum suavitati divinae providentiae repugnet, hominem in aliquo statu cedere, vel ponere, in quo necessario sit miser, & suum ultimum finem ac beatitudinem naturalem consequi non valeat. Unde necessario dicendum est, quod in statu naturae purae haberet proprium remedium ad sui reparationem, & peccati commissi remissionem, nimirum actum contritionis naturalis de peccato, includens dilectionem Dei super omnia, ut est author naturae: cum enim peccatum habituale in illo statu solam importaret privationem conformitatis ad legem naturalem, & aversionem a Deo ut fine naturali; ad ipsum destruendum sufficeret actus contritionis, aut dilectionis efficacis Dei ut authoris naturae, adjuncto favore Dei extrinseco, condonantis rationem offensae.

97. Nec valet quod aliqui dicunt, nempe quod li-

A cetero homo in puris naturalibus peccans, averteretur solum formaliter & directè a Deo ut ultimo fine naturali, indirectè tamen & ex consequenti, etiam a Deo ut ultimo fine supernaturali averteretur, tum propter conjunctionem quae est inter Deum ut authorem naturalem & supernaturalem; tum etiam quia homo peccans mortaliter in illo statu, constitueret ultimum finem in creatura; creatura autem ut ultimus finis, non solum opponitur Deo ut ultimo fini naturali, sed etiam ut ultimo fini supernaturali. Non valet, inquam, nam licet supposita elevatione naturae humanae ad ordinem supernaturalem, repugnet hominem averti per peccatum a Deo ut fine naturali, nisi etiam ex consequenti & indirectè a Deo ut fine supernaturali averteretur, propter conjunctionem quae est inter Deum ut authorem naturalem & supernaturalem: si tamen homo non sit ordinatus in finem supernaturalem, nullo modo a Deo ut authore & fine supernaturali averti potest, aversione saltem privativà, de qua solum in praesenti agimus; cum talis aversio necessariò supponat potentiam & obligationem se convertendi in Deum ut authorem & finem supernaturalem, subindeque ordinationem seu elevationem naturae humanae ad ordinem supernaturalem: At homo in puris naturalibus peccans, non esset ordinatus in finem supernaturalem; cum status naturae purae talem ordinationem excludat: Ergo non averteretur a Deo ut ultimo fine supernaturali, etiam indirectè & consequenter.

C Addo quod, si propter conjunctionem, quae est inter Deum ut authorem naturalem & supernaturalem, homo in statu naturae purae peccans, non posset averti a Deo ut fine naturali, nisi ex consequenti & indirectè ab ipso etiam ut fine supernaturali averteretur; ob eandem rationem non posset se convertere in Deum ut authorem naturae; per actum efficacem dilectionis naturalis nisi etiam indirectè & ex consequenti in ipsum ut authorem supernaturalem se converteret; & sic actus dilectionis & conversionis in Deum ut authorem naturae, esset sufficiens ad tollendam praedictam aversionem.

S. V.

Solvuntur objectiones.

99. Obijcies primò contra primam partem conclusionis: Si aliquis existens in peccato mortali raperetur ad divinam visionem, absque infusione gratia habitualis, solo actu dilectionis, qui necessariò sequitur visionem beatificam, justus fieret, & sine peccato maneret; quia esse in peccato, & esse beatum, implicat contradictionem, cum peccatum sit summa miseria: Ergo actus dilectionis potest, saltem de absoluta Dei potentia, esse causa formalis iustificationis, seu remissionis peccati.

E Respondeo primò negando suppositum, nempe quod sine habitu gratia possit esse beatitudo: nam beatitudo est passio gratia, & perfectissimus actus vitalis, procedens a principio radicali vitae supernaturalis, quod est gratia, & ideò sine illa nequit elici, sicut nec intellectio sine principio radicali vitae intellectualis; scilicet animae; & idem dico de dilectione Dei, quae etiam est actus perfecte vitalis, vitalitate supernaturali: unde eo ipso quod Deus hominem in mortali existentem rapere veller ad cla-

claram sui visionem, & amorem beatificum, necessitaretur ex suppositione illi gratiam habitua-
alem infundere, per quam formaliter justificaretur, & expelleretur peccatum.

107. Respondeo secundo, admissio casu, negando Antecedens, scilicet quod tunc expelleretur formaliter per actum dilectionis peccatum mortale habituale; quia dilectio patriæ non opponitur directe peccato habituali, sed tantum actuali: unde sicut visio beatifica Pauli non expulit fidem habitualement (ut docet S. Thomas 2. 2. qu. 175. art. 3. ad 3.) quia clara Dei visio non opponitur directe habitui fidei, sed tantum actuali, ita nec actus amoris beatifici, in casu argumenti expelleret formaliter peccatum habituale, sed tantum dispositivè: quemadmodum posito calore in octo in aliquo subiecto, Deo impediendo introductionem ignis, non tolleretur forma illius subiecti, quia calor non est formaliter forma expulsiua, sed tantum dispositiva ad expulsiorem. Item in illo casu homo non esset beatus, quia ad beatitudinem requiritur gratia consummata & permanens ex natura sua; sed solum essent visio & dilectio per modum transeuntis, non constituentes statum beatitudinis.

108. Obijcies secundo: Offensam remitti est Deum deponere odium, & fieri pacatum & amicum illi quem antea odio prosequabatur: Sed ad hoc sufficit actus charitatis: Ergo per illum, ut per causam formalem, offensam Dei remitti potest. Major patet ex supra dictis, Minor probatur. Per actum charitatis homo Deum ut amicum diligeret: Ergo cum amor sua natura sit reciprocus, & Deus non patiarur se ab aliquo diligi, nisi ipsum etiam diligat, ille pariter a Deo diligetur: imò eo ipso quod Deus dilectionem sui ei communicaret, ipsum tanquam sui amatorem & dilectorem diligeret: Ergo actus charitatis sufficit ut Deus sit pacatus & amicus illi quem antea odio prosequabatur.

109. Respondeo concessa Majori, negando Minorem. Ad cuius probationem dico, quod licet eo ipso quod aliquis diligat Deum, diligatur a Deo, dilectione disponente ad ipsius Dei amicitiam, sive dilectione capaci ipsius amicitia; non tamen dilectione, quæ sit formaliter ipsa amicitia Dei cum homine: amicitia enim vera debet fundari in convenientia in natura, quam tamen non facit actus charitatis, imò nec supponit, nisi supponat gratiam habitualement, quæ est participatio formalis divinæ naturæ.

110. Ad illud quod subjungitur, similiter dicatur quod Deum communicare homini à quo fuit offensus, dilectionem sui, est Deum diligere hominem, non formaliter, sed dispositivè tantum; quia est Deum velle homini illud bonum, quod est dispositio ad amicitiam Dei, & remissionem offensæ, non autem illud quo fiat formaliter amicus Dei; nam sicut actus charitatis habet solum vim constituendi hominè, amantem Deum, amicum verò solum dispositivè; ita Deum velle dare homini actum charitatis, est velle dare homini quod amet ipsum formaliter, & disponatur ut ametur ab eo.

111. Obijcies tertio contra secundam partem conclusionis: Gratia & peccatum, etiam in statu elevationis naturæ humanæ ad finem supernaturalem, non opponuntur immediate: Ergo potest tolli peccatum, sine infusione gratiæ. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens probatur. Si gratia & peccatum opponerentur im-

mediate, sequeretur quod sicut, juxta nos, non potest tolli peccatum sine infusione gratiæ, ita nec posset auferri gratia ab homine; nisi supposito aliquo ejus peccato: Sed hoc dici nequit: Ergo nec illud. Sequela Majoris patet. Minor etiam videtur certa: cum enim gratia habitualis dependeat à Deo in fieri, & in conservari, potest Deus illam auferre homini dormienti, absque ulla ejus culpa præcedente, & per suspensionem concursus conservativi eam destruire.

106. Respondeo negando Antecedens. Ad cuius probationem nego Minorem. Ad probationem illius dico quod est, quod licet Deus absolute, & nullâ factâ suppositione, possit auferre gratiam homini justo dormienti, etiam nullâ ejus culpâ præcedente, hoc tamen impossibile est, supposito decreto Dei, ordinante, & elevante naturam humanam ad ordinem & finem supernaturalem: nam Deum per extrinsecam ordinationem elevare hominem ad ordinem supernaturalem, est Deum velle, quantum est de se, & nisi per ipsum hominem steterit, dare illi gratiam habitualement, sine qua nequit mereri de condigno vitam æternam: unde si Deus auferret alicui gratiam habitualement, absque ulla ejus culpa, ille non maneret amplius ordinatus in vitam æternam, & finem supernaturalem.

107. Obijcies quarto contra tertiam partem ejusdem conclusionis: D. Thomas, quart. 2. 2. de verit. art. 2. ad 5. sic habet: Si à solo statu naturæ decidisset homo, nihilominus tamen ad expiationem infinitæ offensæ donum divinæ gratiæ requireretur. Ergo sentit, quod si homo conditus in puris naturalibus peccaret mortaliter, non posset peccatum mortale ipsi remitti sine infusione gratiæ habitualement.

108. Respondeo D. Thomam per donum divinæ gratiæ non intelligere gratiam habitualement, aut aliud donum entitativè supernaturale (status enim naturæ puræ talia dona excluderet) sed auxilium intra ordinem naturæ speciale, sine quo homo, in puris naturalibus conditus, non potuisset actus contritionis naturalis, vel dilectionis Dei ut authoris naturæ elicere, ut ostendimus in Tractatu de gratia: cum enim tale auxilium non esset statui puræ naturæ debitum, sed ex divinæ providentiæ suavitate concessum, donum divinæ gratiæ appellari potest.

109. Obijcies quinto: Homo in statu puræ naturæ, peccando mortaliter, auferretur ab ultimo fine, non solum naturali, sed etiam supernaturali: Ergo non posset ei remitti peccatum, sine conversione in eundem finem supernaturalem, atque adeò sine gratia. Utraque consequentia patet, Antecedens probatur primò. Homo ille post peccatum non maneret conversus in finem supernaturalem: Ergo maneret aversus ab eo; nam inter ista duo in hominè lapsò non datur medium. Secundo probatur: Homo, illo post peccatum non posset converti in Deum ut finem supernaturalem, nisi ablato peccato: Ergo peccatum in eo importaret aversionem à Deo ut est finis supernaturalis; nam sola aversio à fine est impossibilis cum conversione ad ipsum; & ita quia peccata venialia non avertunt à fine ultimo, possunt esse simul cum conversione ad ipsum. Probatur tertio idem Antecedens: Si homo ordinatus ad finem supernaturalem, ignorans invincibiliter talem finem, peccaret mortaliter, à Deo, nedum ut fine naturali, sed etiam supernaturali, averteretur; Ergo etiam & ho-

in fine in Bibli
refertur

ARTICULUS V.

Utrum de potentia Dei absoluta, gratia habitualis, & peccatum mortale, possint esse simul in eodem subiecto.

S. I.

Referuntur sententia, & vera eligitur.

Quaestio procedit tam de peccato actuali, quod est actus quidam inordinatus & difformis regulis morum, vel omisso actus debitis, quam de habituali, quod consistit in quadam macula, ex peccato precedenti in anima relicta, ut in Tractatu de peccatis declaravimus. Unde quaeritur an gratia habitualis, & peccatum mortale, possint esse simul in homine, vel actualiter peccante, vel existente habitualiter in peccato mortali: sive Deus id efficiat, conservando in illo gratiam iam existentem, sive de novo infundendo gratiam habitualement; eadem enim est quaestio, neque majorem ingerit difficultatem unum quam aliud.

Prima opinio asserit gratiam habitualement & peccatum mortale, tam actuale, quam habituale, non adeo inter se pugnare, quin de absoluta Dei potentia in eodem subiecto, atque eodem tempore, simul esse possint. Ita Scotista, laltem plerique, Nominales, Curiel hic art. 2. dub. 3. & latissime Suarez lib. 7. de gratia cap. 19. & 20.

Secunda distinguens inter peccatum actuale & habituale, docet per Dei omnipotentiam posse gratiam habitualement simul esse cum peccato actuali mortali; implicare tamen ut pariter simul sit cum habituali eodem tempore, & in eodem subiecto. Ita Petrus a Lorca hic disp. 40. §. dico tertio, & 2. quaest. 24. sect. 3. disp. 22. in appendice.

Pro tertia opinione, communi in Schola Thomistarum, quam sequuntur Montezino, Vazquez, Turrianus, Gamachaus, Amicus, & alij.

Dico: tanta est inter gratiam habitualement, & peccatum mortale tum actuale, tum habituale pugna, ut ne divina quidem virtute in eodem subiecto simul esse possint.

Probatum primo conclusio ex Scriptura: dicitur enim 1. Joan. 3. Qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius (scilicet gratia sanctificans) in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. Quibus verbis Apostolus non solum impossibilitatem gratiae cum peccato declarat, sed etiam profundissimam illius rationem insinuat, quae sic potest breviter proponi. Gratia est semen Dei, seu natura divina participata, ut in Tractatu de gratia fuse ostendimus: Sed natura divina participata non potest cum peccato, sive actuali, sive habituali stare, etiam de absoluta potentia: Ergo nec gratia: Minor probatur: sicut natura divina est ipsamet rectitudo, sanctitas, & puritas per essentiam; ita participatio divinae naturae est participatio divinae rectitudinis, puritatis, & sanctitatis: Ergo sicut natura divina, ratione suae infinitae sanctitatis & puritatis, habet omnimodam impossibilitatem cum peccato; ita & gratia, ob participationem ejusdem puritatis & sanctitatis,

mo in puris naturalibus constitutus, si in eostatu peccaret mortaliter. Consequentia videtur legitima: nam qui peccat in ignorantia invincibili auctoris supernaturalis, non magis offendit Deum ut est finis supernaturalis, quam qui est in puris naturalibus, cum invincibiliter eum ignoret: Ergo si primus a Deo ut sine supernaturali avertitur, secundus quoque ab eo avertetur.

110. Respondeo negando Antecedens, Ad cuius primam probationem dico, quod homo in eocasu neque esset conversus ad finem supernaturalem, neque averfus ab illo privative, sed solum negative, hoc est non conversus cum verodicitur non dari medium, respectu hominis lapsi, inter conversum in finem supernaturalem, & aversum ab eo, si intelligatur de averfo privative, hoc verificatur solum de homine ordinato in finem supernaturalem, non vero de homine in puris naturalibus constituto.

Ad secundam probationem dicendum, quod quamvis ille, qui in statu purae naturae peccaret mortaliter, non posset post peccatum converti in finem supernaturalem, nisi ablato peccato; non tamen inde sequitur quod peccatum in ipso importaret privativam averfionem a Deo, ut est finis supernaturalis: quia conversio in finem supernaturalem non solum impeditur per averfionem ab eodem fine, sed etiam per averfionem a fine naturali, quae tanquam fundamentum requiritur ad conversionem in finem supernaturalem, eo quod rectitudo gratiae supponat rectitudinem naturae.

Ad tertiam nego Antecedens: cum enim ignorantia invincibilis excuset a peccato, repugnat quod ille, qui Deum ut auctorem & finem supernaturalem ignorat invincibiliter, ab ipso ut tali avertatur averfione privativa & culpabili: unde ille, qui cum ignorantia invincibili Dei ut auctoris & finis supernaturalis peccaret mortaliter, solum ab ipso ut sine naturali privative avertetur, & ab eodem ut sine supernaturali negative tantum maneret averfus. Idem dicendum est de illo, qui in statu purae naturae peccaret mortaliter, ut in responsione ad primam probationem diximus: unde illi quoad hoc essent aequales.

111. Obijcies ultimum: Non potest remitti peccatum sine intrinseca peccatoris mutatione, ut §. 2. ostendimus: At huiusmodi mutatio non potest fieri, nisi per infusionem gratiae: Ergo in statu naturae purae requireretur gratiae infusio ad remissionem peccati.

112. Respondeo concessa Majori, negando Minorem: quia licet in statu naturae elevatae, ad remissionem peccati mortalis requiratur mutatio facta per infusionem gratiae; tamen in statu purae naturae sufficeret mutatio facta per actum dilectionis naturalis, & acceptatio a Deo per modum compensationis offensae: nam ratione primi, tolleretur ab homine deordinatio maculae, & ratione secundi, malitia offensae.

